Sveriges advokatsamfund

Stockholm den 17 november 2026

R-2026/2096

Till Utrikesdepartementet
UD2026/13781

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 15 september 2026 beretts tillfälle att yttra sig över promemorian En översyn av brotten olovlig befattning med minor och olovlig befattning med klusterammunition.

Sammanfattning

Advokatsamfundet tillstyrker i huvudsak de förslag som läggs fram i promemorian, med följande synpunkter.

Synpunkter

Promemorian belyser, såsom Advokatsamfundet uppfattar det, en osäkerhet som uppstått till följd av det förändrade säkerhetspolitiska läget, vårt medlemskap i Nato och det fördjupade försvarssamarbetet med länder som inte är parter till Ottawakonventionen och Klusterkonventionen. Advokatsamfundet delar sammanfattningsvis bedömningen att nuvarande straffbestämmelser inte ger tillräcklig vägledning om var gränsen för det straffbara området går för svensk militär personal vid internationella militära samarbeten, vilket ur ett rättssäkerhetsperspektiv är otillfredsställande. Osäkerheten riskerar i korthet att försvåra ett effektivt försvarssamarbete med allierade, men kan också leda till att enskilda riskerar straffansvar på ett icke förutsebart sätt vid utövad av sin tjänst vilket inte är godtagbart.

Laboratoriegatan 4, Box 27321, 102 54 Stockholm
Tfn 08-459 03 00, advokatsamfundet.se, info@advokatsamfundet.se

Advokatsamfundet delar därför promemorians bedömning att det är angeläget att förtydliga lagstiftningen för att öka förutsebarheten för enskilda och säkerställa Sveriges försvarsförmåga.

De föreslagna undantagen för internationellt militärt samarbete är, såvitt Advokatsamfundet kan överblicka, ägnade att skapa en tydligare gränsdragning för det straffbara området. Genom att undanta befattningar som transport, lagring och planering, men samtidigt tydligt kriminalisera själva utläggningen eller avfyrningen av vapnen, uppnås såvitt samfundet kan överblicka en väl avvägd lösning. Det ligger också enligt vad Advokatsamfundet förstår i linje med hur andra stater har tolkat sina åtaganden och hur interoperabilitet hanteras inom ramen för konventionerna.

Advokatsamfundet ser emellertid ett behov av att det under den kommande beredningen av lagstiftningsärendet förtydligas huruvida begreppet militärt samarbete endast omfattar formellt beslutade militära operationer eller om det även omfattar utbildning, planering och andra förberedande åtgärder.

Begränsningen av medverkansansvaret till "betydande medverkan" framstår som välmotiverad för att undvika att enskilda straffas för handlingar med en alltför avlägsen koppling till den otillåtna gärningen, exempelvis att delta i bevakning av en bas eller i stabsplanering, där användning av minor eller klusterammunition kan diskuteras. Däremot bör det förtydligas vilka kriterier domstolen bör utgå ifrån vid bedömningen. Ur ett rättssäkerhetsperspektiv för den enskilde är det inte godtagbart att det ska behöva förtydligas genom praxisbildning.

Införandet av ett krav på dubbel straffbarhet framstår också som ett rimligt förslag som förhindrar att svensk lagstiftning får orimliga konsekvenser, exempelvis för personer med dubbelt medborgarskap som tjänstgör i ett allierat lands försvarsmakt där sådan befattning är tillåten.

Vad gäller den lagtekniska lösningen att samla båda brotten i brottsbalken framstår även detta som ändamålsenligt, då det medför en mer enhetlig och överskådlig reglering.

Sammanfattningsvis anser Advokatsamfundet att förslagen på ett balanserat sätt hanterar behovet av att uppfylla Sveriges folkrättsliga förpliktelser, samtidigt som de förtydligar omfattningen av det straffbara området, något som bedöms öka

rättssäkerheten för svensk militär personal vid deltagande i internationella militära samarbeten.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander